

KONFRONTACE

Dějepis na střední odborných školách nepatří mezi předměty s největší hodinovou dotací a pro moderní dějiny mnohdy nezbyvá příliš prostoru. Přitom je to nejbližší minulost, minulost rodičů či prarodičů, která nejvíce ovlivňuje mladou generaci.

Jaký ji vnímají samotní žáci?

Přesně na tuto otázku se snaží odpověd' náš projekt KONFRONTACE. Žáci, kteří se přihlásili do projektu, měli za úkol vybrat si libovolné téma, které se dotýká předlistopadového režimu, a popsat své prvotní poznatky a znalosti. Jsou to žáci druhého ročníku a dané období nás ve výuce ještě čeká. Následně se měli dozvědět více – v tom nám hodně pomohla návštěva Muzea komunismu. Někteří se do zkoumání pustili více, někteří méně. Někteří si začali klást otázky a začali se ptát. Začali se ptát svých rodičů či prarodičů, jejich přátel či zcela náhodných starších lidí. Bývalých vysokoškolských profesorů, prodavaček i svářečů.

Konfrontovali svou předchozí představu s představou současnou a tu s představou pamětníků.

Možná jejich poznatky jsou naivní. Možná prvoplánové. Možná, že nešli příliš do hloubky problému. Možná ale po shlédnutí našeho projektu zjistíte, že se v tomhle mladá generace od pamětníků zase příliš neliší. Anebo?

Stanislav Drastík, učitel

archiv Stanislava Drastíka

IDEOLOGIE

Patricie Bulavčiaková

Předtím

Pokud mám být upřímná, o ideologii komunismu jsem nevěděla nic. Maximálně z televize anebo od rodičů. Věděla jsem, že tu byl nějaký režim, ale o vzniku samostatného komunismu jsem se dozvěděla až po návštěvě muzea.

Potom

Domnívám se, že myšlenka to špatná nebyla, jenom se jim to trochu zvirtlo. Dnes už vím, že zakladateli komunismu byli Karl Marx a Friedrich Engels. Líbí se mi jeden jejich citát: „Komunismus není pro nás stav, který by měl být nastolen, ani ideál, podle něhož se má řídit skutečnost. Kommunismem nazýváme skutečné hnutí, které překoná nynější stav. Podmínky tohoto hnutí vyplývají z předpokladů, které existují v nynější době.” Toto je teorie napsaná Karlem Marxem v době, kdy se komunismus měl rozvíjet.

Dneska mám na to jiný pohled, nebyla to špatná myšlenka, jenom když se vám pod ruku dostane moc, tak se z toho zblázníte. Myslím si, že špatní byli lidé, kteří se k moci dostali.

zdroj ČTK

Konfrontace

Obsluha výrobního stroje, 72 let

Jaké byly výhody a nevýhody minulého režimu?

Člověk měl vždy práci a přijatelný plat. Dětem jsem nemusela kupovat pomůcky do školy a jezdili se mou na podnikové dovolené. Nevýhoda byla, že toho mnoho v obchodech chybělo.

Jak si vnímala služby? Třeba zdravotnictví.

Určitě bylo horší než dnes. Pamatuji si, když mi jednou ošetřovaly mámu. Bylo to strašné.

Chtěla by si režim vrátit?

Ano i ne. Měla jsem se vlastně dobře, ale dnes mám větší možnosti.

ZAMĚSTNÁNÍ

Filip Tkačík

Předtím

Než jsem se začal zajímat o komunismus, věděl jsem o jeho ideologii, že je založená na odmítání sociálních nerovností a prosazuje společné vlastnictví. Rodiče mi říkali: "Všichni nadávají na komunismus, ale tenkrát byla jiná doba, tenkrát, když jsi Ferdo nerobil, tak jsi šel sedět, ale lidi se měli dobře." Ale nedokáží si představit, že například zdravotní sestra měla jen o 400 korun vyšší plat než švadlena, i když 400 korun v přepočtu na dnešní dobu bylo asi o dost víc.

Potom

Ideologie je to nerealizovatelné, pokud lidé mají spolupracovat, mají právo si vybrat s kým a jestli vůbec. Lidé byli nuceni pracovat, ano, sice jsme se užívali sami jako stát, ale tomu předcházelo zabránění majetku statkářům a nejen jim. Trest odnětí svobody za to, že jste nepracovali? Není lepší ho prostě nechat bezdomovcem, ať se užívá jak chce? Vždyť i on je „rovný všem“.

Konfrontace

Vysokoškolský profesor, 65 let

Podle statistik z roku 1988–1989 byl plat zdravotní sestry údajně jen o 400 korun vyšší než plat švadleny, myslíte, že byl obor zdravotní sestry ohodnocen adekvátně?

Podle mě ano. A co vypovídají statistiky, přiznejme si, že na to si mnoho lidí nesáhne a ani tenkrát nesáhlo. V těch letech jsem vyučoval na lékařské fakultě a můj plat činil 2400 korun. Nehledě na to, že jsem poslal děti na tábor za 20 korun a kvalitní boty stály 120 korun. Dnes vás kvalitní boty stojí 4000 korun.

Jaký máte názor na to, že komunisté sebrali statkářům jejich statky?

Tak statkářům to vadilo, ale kdybyste pracoval na tom poli, viděl byste to jinak. Lidé, co chodili upracovaní z pole, na to nadávali, ale byla to práce. Sebrat je každopádně špatně, záleží vždy na provedení.

Jaké bylo kouzlo tehdejší doby, co nám dnes oproti ní chybí?

Lidé k sobě měli blíž. Lidi se spolu bavili nehledě na finanční rozdíly. Dnes je vše rozděleno do kast.

HOSPODÁŘSTVÍ

Tran Thanh Tu

Předtím

Vždy jsem se domníval, že se za komunismu měli lidé relativně dobře. Věděl jsem od svých rodičů pouze o pár negativech, jako například o omezování cestování za hranice státu či o cenzuře. Jinak co se týče práce, každému byla nějaká přidělena a nikdo údajně nebyl „na ulici“.

Potom

Zjistil jsem, že ekonomicky tento systém nefungoval až tak dobře a nikdy fungovat nebude. Soukromé podnikání bylo zavrženo, lidem nestačil výdělek z jejich práce na základní potřeby. Lidé se museli uchýlovat k jiným metodám, jak si vydělat peníze.

Poprvé jsem třeba slyšel o něčem jako melouchy. Stát se zaměřoval na budování vysokých pecí, železáren a oceláren, což vedlo zrovna v mém městě k znečišťování životního prostředí. Několikrát jsem slyšel o nedostatku spotřebního zboží, například i hygienických potřeb.

Konfrontace

Svářeč, 69 let

Setkal jste se melouchy?

Jasně, lidi v podnicích nestačili uspokojit dané problémy ve stavebnictví, jako byl třeba instalatér. Protože služby nestačily zabezpečit potřeby lidí, nastupovali řemeslníci o svém volnu.

Byl u vás problém s nedostatkem spotřebního zboží?

Nebyl. Víím, že se říká, že stát nestačil vyrábět. Ale já vždy peníze měl. Neměl jsem problém něco si jít koupit.

Dělal jste práci, kterou jste si vybral, anebo Vám byla přidělena?

Dělal jsem práci, kterou jsem si v mládí vybral a byl jsem s ní spokojený. V rámci možností, teda.

TAJNÁ POLICIE
Šárka Hodinářová
Předtím

O StB jsem věděla, že to byla policie, která v období komunismu sledovala lidi a případně je zatýkala a vyslýchala mučením. Byl to takový strašák pro tehdejší lidi, kteří se mnohdy báli říct svůj názor nebo cokoliv proti straně a raději tedy mlčeli.

Potom

Můj názor se příliš nezměnil, ale zaskočilo mě mnoho věcí. Překvapilo mě, kolik lidí s StB spolupracovalo. Nevěděla jsem, že měli až tak rozšířené své důvěrníky. Také mě překvapilo špionážní náčiní, ani by mě nenapadlo, že měli třeba kamery a fotoaparáty schované v brašnách, nebo třeba v kočárcích, přišlo mi to téměř jako sci-fi. Jejich zvěřské chování a činy jsou opravdu odporné. Čtení o jejich metodách při vyslýchání jedinců je vážně otřesné a je mi líto těch lidí, co to museli snášet. Lidé, co pracovali pro StB musí být neskutečně odpudiví lidé, stejně tak jejich přátelé důvěrníci.

Konfrontace

Pracovník stavebního podniku, 63 let

Setkal jste se nebo znáte někoho, kdo se setkal s StB?

Můj táta se na vojně opil a se svým kumpánem vystřílel do vzduchu pár zásobníků ze samopalu. Byli vyslýcháni kontrarozvědkou a StB. Oba dostali tři roky natvrdo, které si odpykali v uranových dolech v Jáchymově. Celý život mi říkal, že bylo velké štěstí, že to vůbec přežil.

Jaký je Váš názor na StB? Změnil se Váš postoj?

No, takhle. Příslušníci StB nebyli milí pánové ani náhodou. Příslušníky StB bych určitě nechtěl mít mezi příbuznými či kamarády. Praktiky StB asi byly v souladu s tehdejšími zákony, ale určitě nebyly v souladu s lidskými právy.

Co říkáte na jejich praktiky? Myslíte si, že to bylo skutečně tak?

Můj táta zemřel v relativně mladém věku na rakovinu plic. Dle lékařského znaleckého posudku došlo k jeho úmrtí v příčinné souvislosti s jeho prací jako vězně v uranových dolech. Tak asi tak.

POLITICKÉ PROCESY

Kristýna Šlachtová

Předtím

Věděla jsem, že lidé, kteří byli proti tehdejšímu režimu, byli sledováni a docházelo až k fyzickému násilí. Po mučení lidé podepisovali přiznání a přiznávali se i k věcem, které neudělali. V období komunismu dostalo trest smrti z politických důvodů 227 osob, což je pro mě jeden z důvodů, proč bych komunismus nepodporovala.

Potom

V Muzeu komunismu jsem zjistila, jakými vyšetřovacími metodami byli lidé donuceni podepisovat smyšlená přiznání. Dozvěděla jsem se, že se politickým procesům nevyhnuli ani někteří příslušníci KSČ, například Rudolf Slánský. Byly to pro mě nové informace, které mě zaskočily. Když jsem četla o tom, že při výslechu vyšetřovaným lámali žebra nebo třeba drtili prsty, vyvolávalo to ve mně nepříjemné pocity. Myslím si, že by se o takových věcech mělo mluvit více, aby nedocházelo ke stejným chybám i v budoucnu.

Konfrontace

Poštovní doručovatelka, 69 let

Myslíte si, že politické procesy opravdu probíhaly tak, jak se uvádí? Používání fyzického násilí a podobně.

Ne. Procesy probíhaly dle zákonů té doby, probíhaly podle práva v době jejich uskutečnění. Nic takového se rozhodně nedělo.

Byli podle Vás všichni odsouzeni spravedlivě a opravdu udělali vše, k čemu se přiznávali?

Všichni spravedlivě odsouzeni nebyli, ale většina ano.

Co si myslíte o tzv. Čihošťském zázraku? Farář Toufar hýbal s křížem schválně, aby nalákal lidi do kostela.

zdroj ČTK

LIDSKÉ POCHODNĚ

Martina Wrliková

Předtím

O „lidských pochodnách“ jsem poprvé uslyšela od paní učitelky na základce. Když mluvila o Janu Palachovi, mluvila s takovým citem, obdivem a úctou, že na konci hodiny nezůstalo ani jedno oko suché. Minulý rok jsem shlédla o Palachovi film, který můj zájem ještě umocnil. Pochodní bylo mnoho, někdo by mohl říct, že možná až příliš.

Potom

Překvapila mě zmínka o Palachově týdnu. Od 15. až do 21. ledna 1989 se totiž po Praze konaly velké protirežimní demonstrace. Účastnily se tisíce lidí. Nevěděla jsem, Palachovo upálení mělo ohlas ještě desítky let později.

onfrontace

Dělník, 68 let

Považujete upálené za hrdiny? Proč?

Ne, nepovažuji, protože svým činem nic nedokázali. Jen zarmoutili své rodiče

Jaký máte názor na to, že členové Sboru národní bezpečnosti obklopili hřbitov, kde byl pohřben Jan Palach, takže nikdo nemohl uctít jeho památku?

Bylo to kvůli tomu, aby nedošlo k další tragédii.

Myslíte si, že “sebeupálení” mělo smysl?

Nemělo to žádný smysl. Ten člověk to měl zinscenované. Měl tam kamarády, co ho měli uhasit, jako zbabělci ale utekli. Česká (sic!) televize s ním natočila rozhovor, ten ale zmizel a televize tu reportáž zamlčela.

zdroj ČTK